

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. IV. An peccata dubia sint confitenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Illius est peccato an... reservatio aut cen-
sura? Aserit *Aversa* q. 10. *sect.* 8. & alii, exi-
stimantes de cetero circumstantias aggra-
vantes non esse per se materiam necessa-
riam confessionis. Quod planè ex hoc non
sequeretur: cum reservatio vel censura in-
terdum apponatur peccato etiam ratione
circumstantiæ non notabiliter aggravantis,
v.g. effectus reipsa subsecuti. Prout etiam
interdum referatur sortum vel damnum
illatum bonis certæ personæ, aut in certâ
regione: etsi aliquin ex hoc capite non ori-
atur notabilis aggravatio peccati.

Nihilominus consequenter loquendo
Resp. Neg. Nam si quantitas furtum aggra-
vans non sit exprimenda, etsi furtum cen-
tum aureorum esset reservatum, sufficeret
confiteri habenti potestatem in reservata,
Commisi furtum mortale. Similiter reus
incestus reservati sufficienter confiteretur
dicendo, Commisi incestum. Confiteretur
namque habenti potestatem, quidquid
jure divini debet: non enim debet dicere,
Peccatum est reservatum; cum tali non sit
reservatum. Nec aliquid confessioni dece-
deret, etsi habens potestatem ignoraret pec-
catum cum circumstantia reservata expres-
sum esse reservatum. Adde, etsi oporteret
dicere, Commisi furtum reservatum, ince-
stum reservatum &c. non tamen necesse foret
exprimere latitudinem totam reserva-
tionis, v.g. furatus 200. sed sufficienter di-
ceret, Commisi furtum reservatum. Simi-
liter in incestuosis, etsi commisit incestum
in secundo gradu, satisfaceret dicendo,
Commisi incestum reservatum. Idque eti-
am, dum confitetur non habenti potesta-
tem, ei iungendo ut patet facultatem. Ali-
as huic non posset confiteri. Quod si facer-
dos non esset contentus, est, quia sequeretur
aliam sententiam. Equidem per se debet
potius sequi opinionem poenitentis.

Idem est, si sit reservatio cum censura. Si
enim fiat certò confessarium solere præ-
mittere absolutionem à censuris, satisfacere
confitendo, habenti potestatem, simpli-
citer peccatum tamquam grave, petendo
saltem absolutionem ab omni censura.
Quod si etiam necesse foret exprimere cen-
suram reservatam, necdum deberet expri-
mere totam latitudinem reservationis; ut
statim ostensum est.

QUÆSTIO IV.

An Peccata dubia sint confi-
tenda?

LOQUIMUR de dubio propriè dicto,
quando scilicet quis hæret suspensus,
non determinans assensum in alterutram
partem. Quando enim probabiliter saltem
uni parti adhæret, etsi cum formidine de

Horinæ Sum. Theol. Pars IV.

opposito, non dicitur propriè dubius. Quia
re, qui potest probabiliter seu prudenter
pro se resolvere, quod non commiserit ac-
tum mortaliter peccaminosum, vel quàm-
vis sciat se actum commisisse, probabiliter
sive prudenter tamen iudicat, quod ob de-
fectum deliberationis vel consensus &c.
non peccaverit in eo mortaliter, non tene-
tur confiteri, etsi consultum sit: cum possit
sequi iudicium prudens. Ita notant Docto-
res satis communiter.

Idem est, quando quis certus de mortali
commisso, prudenter resolvit, etsi cum for-
midine, quod fuerit illud confessus; nam ut
censeatur aliquis legi satisfecisse, sufficit ju-
dicium probabile de ejus adimplerione; &
contrarium esset nimis grave. Ita notant
iidem Doctores.

Secus est juxta omnes, si sit propriè di-
ctum dubium, an peccatum mortale certò
commisum quis sit confessus: nam tunc
lex confitendi est in possessione. Deinde
quando constat de lege, requiritur saltem,
ut prudenter quis credat se satisfecisse.

Per accidens tamen potest quis ab hoc
excusari ratione scrupulorum, præsertim si
id faciat ex prudentis Confessarii iudicio, ut
notat *Præpositus* q. 5. *dub.* 3. Unde scrupulosis
circa præteritas confessiones suadendum
est, ut de præteritis nihil confiteantur, nisi
certi sint, quod in illis graviter peccaverint,
& similiter quod non sint confessi: quia
non tenentur cum tanto suo damno & peri-
culo inherendi perpetuò scrupulis procu-
rare omnimodam integritatem confessio-
nis; præsertim cum in illis raro sit pericu-
lum defectus. Immo præstat ob gravissi-
mam difficultatem ac periculum notabilis
damni proprii aliqua interdum omitti à ni-
miùm scrupuloso; quàm perfectà integri-
tate, quæ moraliter impossibilis est, ser-
vata, incommoda tam notabilia eorumve
periculum incurrere, non secus, ac si confes-
sio foret conscientie carnificina. Quod iudicio
prudentis Confessarii est committendum.

Addit *Præpositus* supra quòd quando quis
solet bonâ fide & præmissis examine in
confessionibus procedere, si post diutur-
num tempus de aliquo mortali solum du-
bitet, num illud fuerit confessus, possit præ-
sumere quòd sic, adeòque non teneatur il-
lud in confessione explicare: nam morali-
ter est impossibile post diuturnum tempus
positivè recordari omnium quas quis con-
fessus est; & proinde esset omnis intolerabile,
si in tali circumstantia teneretur ho-
mo confiteri, præsertim quando dubium est
negativum, in quo homo pro neutra parte
habet rationes. Ita *Præpositus*. Quando au-
tem poenitens confitetur peccatum de cu-
jus confessione dubitat, optimè quidem fa-
ciet, addendo, se de hoc ipso dubitare; non
est tamen necessarium, ut docet *Sanchez*,
Coninck & alii passim.

*Quam grave,
vel in eo
se non gravi-
ter peccasse,
consilio, sed
non necessa-
rio confite-
tur.*

40.
*Idem est, si
certus de
facto mortali
probabiliter
satisfecisse
se confessum
esse.
Secus est, si
de hoc tan-
tum dubitet.*

41.
*Notabilis pro
scrupulosis.*

42.
*Alia regula
nilis pro
quietanda
conscientia
circa con-
fessionem
præterito-
rum.*

43.

Restat itaque quæstio potissima, an quando quis propriè dubitat, seu suspensus hæret, utrum commiserit peccatum mortale, sive dubitet de substantia facti v. g. commiserit homicidium, sive dubitet de sola qualitate, v. g. dum sciens se habuisse delectationem veneream, dubitat an deliberatè consenserit, teneatur in confessione tale peccatum dubium explicare. Et quidem pauci Recentiores partem negativam sustinent, aut speculativè saltem probabilem censent. Et specialiter *Præpositus supra*, cum *Lesio* & quibusdam aliis à se (ut ait) consultis illam censet probabilem speculativè, quando est dubium de substantia facti; secus censet, quando est dubium de sola qualitate. Hoc ipsum quod *Præpositus*, docet assertivè & absolute *Cominck disp. 7. dub. 8. n. 69.* explicans auctores communis sententiæ asserentes peccata dubia esse confitenda, quod loquantur, non de eo, qui dubitat, an omnino aliquid fecerit quod est peccatum; sed an qui sciens se commisisse quod est peccatum, saltem materiale, dubitat, an v. g. deliberatè consenserit. Idem frequenter hic *Lovani* fuit in *Thesibus publicis* à viris Doctissimis defensum. Et sine hæsitacione id asserit noster *Marchant Tom. 1. Tract. 4. Tit. 6. q. 5.* Et rursus *Tract. 5. Tit. 4. q. 5.* ob hoc, quod sicut humanum iudicium, sic sacramentale præsupponere debeat materiam iudicii, sive substantiam facti: tunc autem de qualitate sit iudicium examinare & arbitrari. Verùm ad iudicium humanum etiam deferuntur crimina probabilia, seu de quorum qualitate est hinc inde probabile iudicium; & tamen non deferuntur hæc necessariò ad tribunal sacramentale.

Expenditur
hujus dicti
probatio.

44.

Expenditur
altera pro-
batio.

Rationem verò allegat *Præpositus supra*, quod Christus videatur præcepisse subjici omnia peccata, de quibus non posset formare poenitens probabile iudicium, quod solum essent venialia: cum enim non sit cuiusque nosse qualitatem peccati, fuit congruum, ut quando saltem est dubium, peccata iudicibus deferantur. Probat verò principale intentum: quia qui non habet probabile iudicium quod peccaverit, potest ceteri retinere suam libertatem, ratione cuius non sit obligatus confiteri: cum in dubio sit melior conditio possidentis. Sed hoc militat contra ipsum, qui fatetur debere explicari peccatum, de cuius qualitate dubitatur: nam etiam talis potest ceteri suam libertatem à mortali retinere: cum talis verè sit dubius de eo, an peccaverit mortaliter, seu an interiùs deliberatè v. g. consenserit: adeoque non esset obligatus, ob conditionem potioris possidentis libertatem, confiteri tale peccatum.

45.

Caramuel
generaliter
negat dubia

Unde *Caramuel in Theol. morali l. 3. c. 1. d. 4.* per totam (quam rursus inseruit suæ *Theologia fundamentali* seu veriùs suo *Dubitantio*) fusissimè conatur probare, peccata

dubia non esse confitenda, sive dubitet de substantia, sive de qualitate. Immo ipsum asserit, etsi solum sit dubium mortalis certi confessione seu absolutione. Quod postremum saltem est omnino improbabile, & hæcenus (quod sciam) à nullo altero Scriptore Classico in dubium vocatum: eò quod præceptum confessionis certò in possessione, adeoque in tali dubio, non sit iudicandum in favorem libertatis. Aliàs pariter dubius de impletione voti de lectione horarum, de solutione debiti &c. iudicandum erit immunitus.

Quod autem ad primum attinet, fatendum in primis est, ei favere commune axiomata: *In dubio melior est conditio possidentis.* Item ex *Tridentino* nihil solidi posse adduci contra istam sententiam: solum enim docet *sess. 14. c. 5.* illa tantum peccata esse confitenda, quorum post diligens examen memoriam vel conscientiam habemus. Propriè autem non dicitur habere memoriam eorum, de quibus ita dubitamus; immo de his dicere solemus, quod non possimus recordari, sed dubitemus. Conscientia quoque, id est cordis scientia, vulgò quidem, sed improprie tribuitur conscientie dubie. Declarat quidem *Tridentinum supra* contra *Lutherum* oportere à poenitentibus omnia peccata mortalia in confessione recenseri etiam occultissima illa sint. Sed per hæc non intelligit dubia, at interna, sine mora, se explicando, addens: *et tantum adversus duo ultima Decalogi præcepta commissa, quæ nonnumquam animis gravius sauciant, & periculosa iuribus, quæ manifeste admittuntur.* Quo sensu etiam *Lutherum* damnaverat *Leo X.* Quamvis torticolus ille coluber involutè aliquando loqueretur & scriberet, ut omni possit anguilla faciliùs elabi, ut notat *Roffensis*; libereque cum error iste ei exprobraretur, *Colubus confixit ejusmodi, quod manifesta peccata nunc vocares, quæ non essent occulta, sed quæ certò essent esse peccata, & de quibus dubium non sit,* ut inquit *Eckius Hom. 43. de Confess.* addens: *Errorum hanc consequens perduxit, ut sui iam Sectatores nec manifesta confiteantur peccata, neque occulta.*

Infirma quoque est probatio, qua videtur *Cardinalis Lugo disp. 16. sect. 2. num. 67.* quod nimirum obligemur ad iudices in hoc tribunali visibili deferre omnia, sicut ad iudicem cælestem in tribunali invisibili: ad hunc autem deferre oportet peccata dubia. Quod si respondeas, ad iudicem divinum oportere etiam deferri peccata probabiliter mortalia, non tamen ad Sacerdotes in tribunali visibili; contra instat *Lugo*, id solum esse necessarium in articulo mortis, in quo ob periculum damni irreparabilis deberet etiam quis de peccatis probabiliter mortalibus conteri: cum tamen aliàs requiratur & sufficiat prudens iudicium de statu gratiæ; cuiusmodi iudicium

scium talis habet, non autem is, qui me- re dubitat. Nihilominus hæc probatio est infirma: nam solum oportet deferre ad Sa- cerdotes tanquam ad iudices ea, quæ sum- mus Iudex sive Christus ordinavit; non constat autem ex Tridentino illos esse quoad omnia & omni modo constitutos iudices vicarios. Nam ad iudicem summum etiam oportet deferre peccata singula physicè nu- mero distincta, & circumstantias aggra- vantes. Inde tamen non sequitur esse re- censenda in confessione. Deinde saltem in quovis periculo mortis debebat olim pec- cator conteri de peccatis probabiliter mor- talibus, eaque deferre ad iudicem invisibi- lem, & tamen in nova lege ne in tali qui- dam periculo successit obligatio ea confi- tendi, ut ipse Lugo non diffitetur.

Unicum proinde quod contra præfatam sententiam urgeri posset, est sensus & pra- xis Doctorum communissima, atque adeo sensus & consuetudo fidelium. Et certè Christus potuisset confessionem peccati dubii præcipere: quod autem de facto præ- ceperit, colligitur ex præfato consensu & usu. Unde per consequens habens hujusmo- di dubium non foret in possessione liberta- tis confitendi, sed per illud ipsum dubium eà spoliatur; eò quod aliunde constet Christum præcepisse confessionem peccati dubii.

Sed contra opponet quispiam, ex sensu & praxi communi allegatâ non videri cer- to de tali institutionem Christi velut per quamdam viam traditionis: eò quod in primis fortè sensus Doctorum & fidelium non sit aut fuerit semper adeo communis, prout prætenditur. Nam inter Scholasti- cos antiquos pauciores sunt, qui de hæc quæstione agunt. Alesius verò & D. Tho- mas, qui obiter eam attingunt, & dubia confitenda dicunt, non se fundant in au- thoritate aut traditione, sed in nuda ratio- ne, eaque infirmâ (quâ etiam utuntur Summistæ, qui inde eam hausierunt, ut Ta- berna, Sylvester & alii, quorum unus sequi- tur alium plerumque instar ovium gregis) quod sic dubitans non confitendo exponat se discrimini; quasi nempe debeat agere quod tutius est: hoc autem plurimas habet instantias in dubio de lege, de voto, de re an sit aliena, suppositâ possessione &c. Fi- deles quoque non omnes idem censent: quin immo scio ingens sum fuisse, qui pu- tarent contrarium hoc titulo, quod non poterant recordari se fecisse, sed tantum dubitarent. Pii præterea plerumque præ- stant, quod securius est. Et sanè fideles idem apprehendant de peccatis probabili- ter vel probabilibus mortalibus. Nec tamen ob hoc censentur illa debere in confessio- ne exprimi. Fit insuper interdum, quod aliqua non satis examinata, communiter apprehendantur obligatoria, ideoque præ-

Herimex Sum. Theol. Pars II.

dicentur tamquam talia (in quorum sanè praxi non poterat esse error aut abusus) quæ tamen post diligentiore[m] discussio- nem apparent non satis fundata, adeoque usus contrarius obtinere incipiat. Minus denique congruere videtur rationi iudicii, ut poenâ aliqua plectatur reus, cujus pec- catum factò examine manet dubium. Quæ omnia ulteriori indagini Lectoris relin- queas, communè sententiam pro praxi am- plector & consulo: eò magis, quod etsi op- portet doctrina non sit hactenus per De- creta Ecclesiæ in Lusbero reprobata, Lusberi tamen sit, & ab Eckio supra, & l. 3. de Poenit. c. 11. Rossensi contra art. Lusberi, Bellarmino l. 3. de Poenit. c. 1. graviter improbetur.

Adverte, peccata dubia esse confitenda sub dubio: nam oportet peccata explica- re, prout sunt in conscientia. Idem est cum proportione, quando poenitens est certus de mortali commissio, dubitat tamen de specie aut de certa circumstantia speciem mutante: debet enim explicare sicut no- vit, dicendo v. g. habui desiderium inho- nestum circa personam alterius sexus, & dubito, utrum fuerit circa conjugatam. Habitâ tamen postea certitudine, conve- nit ipsum explicare ut certum, quod expres- serat ut dubium. Immo juxta plerosque ad hoc obligatur, sicut per se loquendo ob- ligabatur facere in principio, solumque ex- cusabatur per accidens ratione ignorantie: quâ proinde cessante, redire seu ad- esse videtur prima obligatio, ut in peccatis oblitis.

Hoc tamen, suppositâ præsertim obliga- tione confitendi peccata dubia, patitur non modicam difficultatem. Nam juxta doctri- nam valde communiter receptam confes- sus se decies plus minus v. g. pejerasse, non tenetur amplius confiteri, etsi postea re- cordetur certò se id fecisse undecies aut duodecies; & tamen expresserat solum sub dubio has duas vices, immo & ipsam deci- mam vicem, non aliter quam si de unico v. g. perjuriò tanquam de dubio se accu- sasset. Deinde talis verè est confessus pec- cata ista quoad speciem, numerum & cir- cumstantias, prout tunc erant in memoria, estque ab iisdem directè absolutus. Certi- tudo autem non est circumstantia se tenens ex parte objecti & peccati, sed ex parte cognitionis, quæ proinde etsi dubia non impedit, quò minus totum peccatum sit integrè in confessione manifestatum, secus quam dum non manifestatur circumstantia moraliter diversificans peccatum. Quàmvis etiam, si ab initio poenitens fuisset certus de peccato, non rectè illud expressisset tanquam dubium; utpote cum mendacio pernicioso decipiens Confessarium in materia gravi hujus tribunalis. Confirmatur ex eo, quod dubius de voto aut censurâ, si petat & ob- tineat absolutionem ad cautelam seu sub

49. Dubia sunt sub dubio confitenda.

Ex cessante dubio con- venit ea ex- primi ut certa. Immo juxta receptam doctrinam oportet.

50. Quæ tamè non levis patitur dif- ficultas.

conditione, non debeat postea habitâ certitudine iterum petere absolutionem.

51. Ob hæc & similia varii viri docti consulti à Lugo (ut ipse refert d. 16. sect. 2. num. 92.) & inter hos Nicolaus Richardus Magister sacri Palatii probabile judicaverunt, peccatum confessum ut dubium, non debere habitâ certitudine exprimi ut certum: quamvis ipse Lugo nolit in hoc puncto aliquid definire, sed securiorem partem consulere. Post ipsum tamen Thomas Tamburinus l. 2. de Confess. c. 1. §. 4. n. 24. hoc ipsum tanquam probabilissimum asserit, & absolute tradit Arriaga d. 31. sect. 6. nec planè apparet, quomodo id non rectè sequatur ex altera adeò receptâ sententiâ. Quare vel utrumque est asserendum, vel sanè utrumque negandum. Quod postremum incunctanter facit Dicastillo disp. 9. dub. 2. §. 4. existimans peccatum dubiè comprehensum sub particulis, *plus, minus*, debere habitâ certitudine exprimi ut certum, uti alia confessa sub dubio. Qualiter philominus modus iste explicandi numerum practicè serviat quieti animarum, dictum est quæst. 2. num. 23.

52. Advertendum præterea quoad confessionem peccatorum dubiorum non esse rigorosè procedendum cum scrupulosis, qui etiam in manifestè licitis dubitant, an peccaverint: sed his suadendum est, ut omnia dubia contemnant, prout Doctores communiter notant. Vide dicta in simili n. 41. ubi de scrupulosis dubitantibus circa præteritas confessiones actum est.

QUESTIO V.

Quibus Casibus licita sit Confessio non integra materialiter?

53. CERTO constat apud omnes Christum ita requisivisse integram omnium mortalium confessionem, ut tamen ipsa frequenter possit esse valida & salutaria, etsi aliqua non exprimantur, non solum quando diligenter cogitanti nos occurrunt, sed etiam quando, etsi occurrant, tamen adest justa causa (qualis est notabile incommodum confessioni extrinsecum) hinc & nunc non exprimendi, remanente equidem obligatione postmodum omnia confitendi. Hoc enim congruebat suavi Dei providentiæ, nostræque imbecillitati, ac ipsius remedii commoditati. Deinde excusatur poenitens, quando peccatum obliviscitur; consequenter etiam quando aliunde confiteri non potest. Quinimmo excusatur oblitio, quatenus est quædam impotentia. Ad oblivionem autem revocatur probabilis credulitas de confessione factâ, vel quod non sit mortale; aut etiam error invincibilis, quo creditur esse justam causam non confitendi hinc & nunc, aut nescitur talem integritatem

requiri ad valorem. Immo in casu quo damnus animæ, sigillum, vel simile quid obstat, cui ipse poenitens præjudicare nequeat, non solum potest, sed etiam tenetur non integrè confiteri. Secus est, quando poenitens potest juri suo cedere; ut potest per se in damnis propriis temporalibus.

Notant tamen Doctores, non posse plus reticere, quam sit necesse. Unde si notabile incommodum tantum subest in expressione certi peccati, debent exprimi reliqua; si solum locum habeat in peccato externo, debet exprimi internum, & sic de ceteris. Quando etiam potest confessio sine isto incommodo integrè fieri apud alium Confessarium, non potest apud priorem dimidiari. Quare debet quoque confessio tantisper differri ut integrè apud alterum fiat, si commode differri possit. Non censetur autem id commodum, quando præceptum annuæ confessionis instat, aut necessitas communicandi vel celebrandi, aut quando sine nota non potest differri, aut denique quando ipsa dilatio esset nimia, quod prudenti judicio definij debet. Ut proinde loco regulæ hæc sit prudens judicium; prout cum ceteris tradit Suarez determinans tamen per modum exempli dilationem per diem aut biduum non esse nimiam. At vero Lugo d. 16. sect. 7. n. 416. censet dilationem ultra biduum saltem esse nimiam in obstructo peccato mortali non confesso, & ne quidem indirectè absoluto; sed in eo qui novit se habere peccatum in confessione oblitum & indirectè absolutum; nimiam quoque esse dilationem in Sa. sacerdote assucto quotidie celebrare, cui certè (inquit) grave esset per triduum à Sacrificio abstinere.

Primus casus, quo licet mutare confessionem, est, quando subest impotentia physica, sive ex parte poenitentis, qui non potest omnia exprimere, v. g. ob instantem mortem, defectum usus rationis, defectum loquelæ &c. sive ex parte Confessarii, si non adsit nisi surdus, idiomaticè ignarus, nec possit aliis signis plura percipere: sive ex parte aliorum v. g. si plurimè sint in naufragio, incendio, aliove exitio imminente, in quo non possunt singuli integrè confiteri: sive quovis alio modo occurrat talis impotentia. Quando tamen poenitens non potest confiteri omnia, debet incipere à mortalibus, & quidem juxta Nonnullos, (quod tamen non videtur necessarium) à gravioribus.

Secundus, quando est impotentia moralis seu nimia difficultas. Ut si non possit confiteri, nisi coram aliis vel alio, aut non nisi per interpretem: aut si prudenter sibi timeat ex alicujus peccati confessione grave damnus, sive corporale, sive spirituale, v. g. grave odium & persecutionem Confessarii, subtractionem sustentationis, revelationem peccati à Confessario faciendam, aut sollicitationem vel pertractionem ab illo ad peccatum; vel si examini peccato-

Non minus quam oblitio, ignorantia &c.